

VLADA CRNE GORE

**Komisija za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku
Komisija za ekonomsku politiku i finansijski sistem**

PODGORICA

Predmet: Prijedlog za davanje saglasnosti Opštini Kotor za podizanje spomen- obilježja Janu Karskom, istaknutom humaniti i antifašisti, prije isteka zakonskog roka.

Predsjednik opštine Kotor podnio je 23. oktobra 2014. godine Ministarstvu kulture zahtjev za prethodnu saglasnost za podizanje spomen-obilježja humanisti i antifašisti Janu Karskom, postavljanjem spomen-ploče u Kotoru, prije isteka zakonskog roka od 20 godina od njegove smrti.

Komisija za podizanje spomen – obilježja Ministarstva kulture, na sjednici održanoj 24.10.2014. godine, razmotrila je zahtjev za davanje saglasnosti Opštini Kotor za podizanje spomen-obilježja humanisti i antifašisti Janu Karskom, prije isteka zakonskog roka, i u okviru svojih nadležnosti pozitivno ocijenila navedeni zahtjev koji, u skladu sa zakonskom procedurom dostavljamo Vladi Crne Gore na prethodnu saglasnost.

Humanista i antifašista Jan Karski, rođen u Poljskoj (1914-2000), antifašista i borac protiv Holokausta, istaknuta je ličnost jer njegovo djelo ima međunarodni istorijski, kulturni, naučni i humanistički značaj.

Jan Karski je rođen 24. aprila 1914. godine u Lodz-u , Poljska. Podignut je u uglednoj nejevrejskoj porodici intelektualaca, koja je njegovala toleranciju i osjećaj za pravednost. Nakon završenih studija diplomatije, Karski se susreće sa užasima holokausta koji sprovode nacisti u okupiranoj Poljskoj. Kao pripadnik pokreta otpora, odlučan da Svijetu otkrije istinu o nacističkim zločinima, Karski se u više navrata uspjeva „ubaciti“ u Varšavski geto i logor Izbica, koji je bio tranzitni kamp za deportaciju Jevreja u Treblinku. O stradanju Jevreja, Karski redovno izvještava Poljsku Vladu, koja je bila u egzilu u Velikoj Britaniji. Istrajan u namjeri da zaustavi Holokaust, Karski u novembru 1942. godine, u Londonu izvještava Vinstona Čerčila, nakon čega odlazi u Sjedinjene Američke Države i isti izvještaj predaje Predsjedniku Franklinu Rozveltu.

Karski je bio zarobljen i mučen od strane nacista u više navrata, ali je uspio da pobjegne i svoju misiju izvede do kraja. Nakon završetka rata živi u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje je predavao na Džordžtaun Univerzitetu. Umro je 13. jula 2000. godine.

Za svoje djelo Jan Karski je dobio brojna priznanja, od kojih su:

1982. godine je proglašen *Pravednikom među narodima* od strane Yad Vashem-a, kada je drvo masline sa njegovim imenom zasađeno u Jerusalimu;

1994. godine postaje počasni građanin Izraela;

2012. godine je od Američkog predsjednika Baraka Obame, posthumno dobija *Predsjedničku medalju za mir*;

Počasni doktorat univerziteta u Džordžtaunu, Države Oregon, Baltimora, Varšave, Lodza, kao i Univerziteta Maria Curie-Sklodowska;

Spomen-biste Jana Karskog podignute su širom Svijeta, najčešće u krugu poznatih univerziteta, kao na primjer u Mičigenu, Džordžtaunu, Tel Avivu i drugim.

U godini kada se obilježava stogodišnjica od rođenja Jana Karskog, posebna čast Crne Gore i grada Kotora je sadnja masline i postavljanje spomen-ploče posvećene velikom humanisti svjetskog značaja, a naročito što su Ambasada Poljske, Ambasada Izraela i Jevrejska Zajednica odlučili da Crna Gora i Kotor budu mjesto sjećanja na ovog velikog čovjeka.

Odredbama člana 9 stav 2 i 3 Zakona o spomen-obilježjima ("Sl. List CG", broj 40/08) propisano je da se spomen-obilježje istaknutoj ličnosti ne može podići prije isteka roka od 20 godina od kada je lice umrlo, odnosno da se, izuzetno, može podići prije isteka ovog roka, uz prethodnu saglasnost Vlade Crne Gore.

S obzirom da djela Jana Karskog imaju trajni međunarodni istorijski, kulturni, naučni i humanistički značaj i da ne postoji rizik da će biti devalvirana u narednom periodu, Ministarstvo kulture predlaže Vladi Crne Gore da donese sljedeći:

ZAKLJUČAK

Vlada Crne Gore, na sjednici od _____, prihvatila je Prijedlog i dala saglasnost Opštini Kotor za podizanje spomen – obilježja Janu Karskom istaknutom humaniti i anifašisti, prije isteka zakonskog roka.